

Sygn. akt I C 139/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2019 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSR (del.) Andrzej Vertun**

Protokolant: **Katarzyna Maciaszczyk**

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2019 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Ministrowi Obrony Narodowej**

o zapłatę

1. oddala powództwo;
2. oddala wnioski stron o zasądzenie kosztów procesu.

Sygn. akt I C 139/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 stycznia 2018 roku M. M. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Obrony Narodowej kwoty 500.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 30 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty, kwoty 123.175 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 30 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania, 850 zł miesięcznie płatnych do 25 dnia każdego miesiąca począwszy od stycznia 2018 roku do końca życia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat tytułem renty z tytułu zwiększonych potrzeb życiowych oraz kwoty 1000 zł miesięcznie płatnych do 25 dnia każdego miesiąca począwszy od stycznia 2018 roku do końca życia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat renty z tytułu zmniejszonych widoków powodzenia na przyszłość, a także zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

(pozew – k. 3-35)

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda w oparciu o treść art. 442¹ § 1 k.c. Niezależnie od powyższego zarzutu pozwany podniósł zarzut niespełnienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w oparciu o zasady słuszności, niespełnienie przesłanek przyznania zadośćuczynienia od pozwanego Skarbu Państwa, niespełnienie przesłanek przyznania odszkodowania oraz renty, jak również zakwestionował sposób naliczenia żądania odsetkowego przez powoda.

(odpowiedź na pozew – k. 299-306)

Strony podtrzymały swoje stanowiska do zamknięcia rozprawy.

(protokół – k. 457)

Sąd uznał za ustalone następujące okoliczności:

M. M. jest żołnierzem zawodowym odbywającym służbę w wojskach powietrzno-desantowych – w Jednostce Wojskowej nr (...) – (...) w K.. Jeszcze przed rozpoczęciem służby wojskowej nabył uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii A, B, B+E, C, C+E. Posiada również uprawnienia do prowadzenia wszelkich wojskowych pojazdów kołowych.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

Przed wyjazdem do A. M. M. był osobą pogodną, w pełni zdrową i aktywną fizycznie. Regularnie uprawiał sport: biegał, pływał, chodził na siłownię. Jako żołnierz wojsk powietrzno-desantowych wykonywał skoki spadochronowe.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

Przed kwietniem 2009 roku M. M. dwukrotnie odmówił wyjazdu na misję zagraniczną. Został poinformowany, że w przypadku trzeciej odmowy nie zostanie z nim przedłużony kontrakt i jego służba wojskowa zostanie zakończona przed nabyciem uprawnień emerytalnych. Wyjazd na misję wiązał się z otwarciem ścieżki awansu, podniesieniem uposażenia oraz możliwością pozostania w służbie wojskowej przez kolejne lata.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

Od 22 kwietnia 2009 roku w stopniu starszego szeregowego pełnił służbę w ramach (...) zmiany (...) Wojskowego w jednostce nr (...) w G. w I.. W dniu 25 lipca 2009 roku około godziny 18:00 st. szer. M. M. uległ wypadkowi podczas wykonywania czynności służbowych w patrolu w miejscowości B.. Pojazd Kołowy Transporter Opancerzony (KTO) R., którym kierował, najechał na improwizowany ładunek wybuchowy (tzw. (...)), podłożony na drodze przez rebeliantów (...). Wybuch nastąpił pod pojazdem w miejscu pod kierowcą. Ranny został ewakuowany śmigłowcem do bazy G., a następnie do przetransportowany do bazy R. w N., gdzie następnie w szpitalu w L. (N.) podjęto względem niego leczenie.

(dowód: meldunki z 27 lipca 2009 roku i 31 lipca 2009 roku – k. 330-331)

Rozległe obrażenia ciała spowodowały u st. szer. M. M. bezpośrednie zagrożenie życia. Tuż po wypadku znajdował się w stanie bardzo ciężkim, był nieprzytomny, a świadomość odzyskał dopiero w szpitalu w L., po 2 dniach od wypadku; był przez wiele dni zaintubowany. W wyniku eksplozji M. M. doznał obrażeń w postaci urazu wielomiejscowego o charakterze eksplozyjnym, w szczególności: złamania kompresyjnego trzonu kręgu L1 kręgosłupa, wielokrotnego, rozdrobnionego pęknięcia kręgu L2 kręgosłupa z 25-30% utraty wysokości trzonu lędźwiowego przy L2, naruszenia kanału kręgowego z retropulsją fragmentów zwężających centralny kanał kręgowy o ok. 50%, pęknięcia lewej ścianki kręgu i elementów tylnych, kompresji przestrzeni międzykręgowej L1-L2, otwartego złamania lewej ręki, otwartego złamania trzonu kości piszczelowej prawej, otwartego złamania lewej kości strzałkowej i piszczelowej u stopy, złamania kostek goleni lewej, otwartego złamania paliczków bliższych palca III i V ręki lewej, uszkodzenia urazowego ścięgna prostownika palca IV ręki lewej, złamania kości piętowej lewej, zwichnięcia IV i V śródstopia lewego, uszkodzenia urazowego więzadła krzyżowego przedniego, pobocznego piszczelowego i pobocznego strzałkowego stawu kolanowego prawego, rozległego ubytku mięśnia dwugłowego uda prawego oraz mięśnia trójgłowego łydki prawej, urazu głowy i termicznego uszkodzenia dróg oddechowych, poparzenia twarzy 2% wraz z powiekami.

(dokumentacja medyczna szpitala w L. (N.) wraz z tłumaczeniem przysięgłym z j. angielskiego – k. 43-103)

M. M. przyjęty został w szpitalu w L. na oddział intensywnej terapii. Poddany został długim i wielokrotnie powtarzanym operacjom prawej nogi z powodu ubytku tkanki miękkiej oraz urazów kości. Wykonano wewnętrzne nastawienie złamanego kręgosłupa LI. W trakcie pobytu w szpitalu w L. (do dnia 5.10.2009 r.) M. M. poddany został 7 operacjom pod pełnym znieczuleniem.

(dokumentacja medyczna szpitala w L. (N.) wraz z tłumaczeniem przysięgłym z j. angielskiego – k. 43-103)

W dniu 3 sierpnia 2009 r. wykonano zespolenie trzonu prawej piszczeli, nacięcie powięzi nogi prawej, częściowe zaopatrzenie ubytku tkanki miękkiej prawego uda, nastawienie lewej kostki, zespolenie wielokrotnego złamania lewej ręki. W dniu 6 sierpnia 2009 r. wykonano operację lewej kończyny: oczyszczenie więzadeł okostnej z fragmentów złamania. W dniu 10 sierpnia 2009 r. wykonano operację: przemycie i oczyszczenie chirurgiczne prawej dolnej kończyny, zaopatrzone tkanki miękkie na prawym udzie po uprzednim zabezpieczeniu odkrytej arterii, wykonano na ww. ubytek przeszczep skóry z lewego uda (o wymiarze 7x4 cale). W dniu 14 sierpnia 2009 r. wyczyszczono i opatrzone rany na udzie i rany podkolanowe. W dniu 17 sierpnia 2009 r. dokonano przeszczepu skóry z boku prawego uda na ranę uda, oczyszczono i zaopatrzone rany. W dniu 20 sierpnia 2009 r. dokonano kontroli dokonanego wcześniej przeszczepu. W dniu 27 sierpnia 2009 r. dokonano przeszczepu skóry i tkanek w zagłębieniu podkolanowym. W dniu 18 września 2009 r. dokonano (w znieczuleniu miejscowym) operacji O| (...) lewych 4 i 5 śródstopia.

(dokumentacja medyczna szpitala w L. (N.) wraz z tłumaczeniem przysięgłym z j. angielskiego – k. 43-103)

Do około 15 września 2009 r. M. M. nie opuszczał łóżka, dopiero od tego momentu możliwe stało się stopniowe przenoszenie pacjenta na wózek inwalidzki. Z uwagi na silne dolegliwości bólowe przez cały okres pobytu w szpitalu w L. poszkodowanemu podawana była morfina w odstępach co 4 godziny.

(dokumentacja medyczna szpitala w L. (N.) wraz z tłumaczeniem przysięgłym z j. angielskiego – k. 43-103, przesłuchanie powoda – k. 454-456).

Przy wypisie poszkodowanego ze szpitala w L. w dniu 5 października 2009 r. wskazano ponadto, że: pacjent posiada obszerny płat przeszczepionej skóry prawej nogi i będzie potrzebował intensywnej fizjoterapii w celu uzyskania odpowiedniego zakresu ruchu kolana i przemieszczania się, pacjent obecnie nie przemieszcza się o własnych siłach i stan ten może trwać przez kolejne 1-2 miesiące, pacjent posiada filtr dożylny, który będzie musiał być usunięty po uzyskaniu pełnej mobilności pacjenta, pacjent powinien być poddany dalszemu leczeniu i rehabilitacji w ośrodkach w P., przy wypisie przepisano pacjentowi następujące leki: maść A., (...), P., A., C., S., M., D..

(dokumentacja medyczna szpitala w L. (N.) wraz z tłumaczeniem przysięgłym z j. angielskiego – k. 43-103)

W dniu 5 października 2009 r. M. M. przeniesiony został do P. i oddany dalszemu leczeniu szpitalnemu i rehabilitacji. W okresie od 9 października 2009 r. do 15 października 2009 r. przebywał w Klinice (...), (...) (...) w W.. W okresie od 23 listopada 2009 r. do 27 listopada 2009 r. M. M. ponownie przebywał w Klinice (...), (...) (...) (...) w W., w trakcie pobytu usunięto druty „K” stabilizujące IV i V kość śródstopia lewego w stawie Choparta.

(dowód: karty informacyjne – k. 105-106)

W tym czasie M. M. poruszał się wyłącznie na wózku inwalidzkim i potrzebował pełnej, kompleksowej pomocy ze strony osób trzecich przy wykonywaniu podstawowych czynności takich jak: czynności fizjologiczne, mycie, przygotowywanie i przyjmowanie posiłków, zakupy. W trakcie pobytu w ww. placówkach M. M. odmawiano podawania morfiny i środków o podobnej sile i spektrum działania. Jeszcze w trakcie pobytu w szpitalu uzyskał informację, że nie wiadomo czy będzie mógł pływać. Już wtedy wiedział, że nie będzie mógł skakać ze spadochronem.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

W okresie od 10 maja 2010 r. do 12 maja 2010 r. poszkodowany ponownie przebywał w Klinice (...), (...) (...) (...) w W., gdzie poddano go diagnostyce niestabilności stawu kolanowego prawego i nie zaproponowano leczenia operacyjnego

uszkodzonego przyczepu udowego, więzadła pobocznego piszczelowego oraz stawu kolanowego prawego z uwagi na to, że przewidywano, że planowany zabieg może się nie powieść.

(dowód: karta informacyjna – k. 107)

Postanowieniem z 28 maja 2010 roku prokurator Prokuratury Okręgowej W. (...)w W. umorzył śledztwo w sprawie usiłowania w dniu 25 lipca 2009 roku w dystrykcie K. O., w I., zabójstwa Żołnierzy Polskich Sił Zadaniowych w A. [m.in.] st. szer. M. M., stanowiącego załogę KTO R., zaatakowanego i uszkodzonego przy użyciu improwizowanego na podstawie art. 322 § 1 k.p.k., ponieważ przeprowadzone postępowanie przygotowawcze nie doprowadziło do identyfikacji osób, które dopuściły się ww. przestępstwa.

(dowód: postanowienie z 28 maja 2010 roku – k. 417-421)

W okresie od 10 stycznia 2011 r. do 17 stycznia 2011 r. M. M. przebywał w (...) Szpitalu (...) w P., w trakcie pobytu przeprowadzono operacyjne leczenie niestabilności kolana i wykonano rekonstrukcję (...). W okresie od 16 lutego 2011 r. do 8 marca 2011 r. M. M. przebywał w 23 (...) Szpitalu (...) w L., gdzie poddawany był leczeniu rehabilitacyjnemu. W okresie od 11 kwietnia 2011 r. do 16 kwietnia 2011 r. przebywał na leczeniu w (...) Szpitalu (...) w P., gdzie przeprowadzono zabieg wszczepienia endoprotezy stawu międzypaliczkowego palca III ręki lewej. W okresie od 1 sierpnia 2011 r. do 9 sierpnia 2011 r. M. M. przebywał na leczeniu w (...) Szpitalu (...) w P. w trakcie którego przeprowadzono artroskopową rekonstrukcję (...) kolana prawego. W okresie od 30 stycznia 2012 r. do 16 marca 2012 r. oraz w okresie od 16 kwietnia 2012 r. do 25 maja 2012 r. M. M. przebywał na leczeniu w Klinice (...) w W. w związku ze zdiagnozowaną u niego depresją (kod choroby (...)), zaburzeniami nastroju i zachowania. Pacjenta poddawano psychoterapii i leczeniu farmakologicznemu lekami psychotropowymi (C., T.). W okresie 30 maja 2012 r. do 4 czerwca 2012 r. M. M. przebywał na leczeniu w (...) Szpitalu (...) w P. podczas którego wykonano operacyjne usunięcie metalu zespalającego kończyn dolnych. W okresie od 18 czerwca 2012 r. do 21 czerwca 2012 r. M. M. przebywał na leczeniu w (...) Szpitalu (...) w P. podczas którego przeprowadzono antybiotykoterapię - leczenie przeciwbólowe dolegliwości bólowych podudzia prawego. W okresie od 8 maja 2013 r. do 27 maja 2013 r. przebywał w 23 (...) Szpitalu (...) w L., gdzie poddawany był leczeniu rehabilitacyjnemu. W okresie od 12 stycznia 2015 r. do 19 stycznia 2015 r. przebywał na leczeniu w Klinice (...) w W. w związku ze zdiagnozowanymi u niego zaburzeniami adaptacyjnymi (kod choroby (...)), podczas którego kontynuowano psychoterapię i leczenie farmakologiczne (R., S., H.). W okresie od 19 stycznia 2015 r. do 26 stycznia 2015 r. M. M. przebywał na leczeniu w Klinice (...) w W. w związku ze zdiagnozowanymi u niego ospą wietrzną i zaburzeniami adaptacyjnymi, podczas którego kontynuowano leczenie farmakologiczne lekami psychotropowymi (R., S., H.). W okresie od 26 stycznia 2015 r. do 20 marca 2015 r. przebywał ponownie na leczeniu w Klinice (...) w W. podczas którego kontynuowano leczenie farmakologiczne (R., S.). W okresie od 1 października 2016 r. do 21 października 2016 r. przebywał w 23 (...) Szpitalu (...) w L. gdzie poddawany był leczeniu rehabilitacyjnemu.

(dowód: karty informacyjne leczenia szpitalnego – k. 108-122, dokumentacja medyczna – k. 349-384)

W grudniu 2012 r. M. M. został skierowany na konsultację specjalistyczną celem oceny odległych następstw urazów ruchu. Badanie wykazało następujące odległe następstwa urazu z 25 lipca 2009 r.: znacznego stopnia ubytek tkanek miękkich ud; znacznego stopnia zniekształcenie goleni prawej z zachwianiem osi stawu kolanowego; pourazową przewlekłą niestabilność boczną I stopnia stawu kolanowego prawego; znacznego stopnia ograniczenie ruchomości rotacyjnej stawu kolanowego; słoniowaciznę i znacznego stopnia ubytek tkanek miękkich goleni prawej; znacznego stopnia ograniczenie ruchomości stawu skokowo – goleniowego prawego i lewego; skrócenie długości względnej kończyny lewej; pourazowe zniekształcenia palców III., IV. i V. ręki lewej; pourazowy, przewlekły zespół bólowy kręgosłupa LS ze znacznego stopnia ograniczeniem ruchomości; pourazowy zespół bólowy stopy lewej; pourazową chondromalację obu stawów rzepkowo – udowych. Orzeczeniem z 3 grudnia 2013 roku nr (...) (...) Komisja Lekarska w K. orzekła 84% uszczerbek na zdrowiu M. M. w związku z urazami doznanymi na skutek zdarzenia z dnia 25 lipca 2009 roku. Orzeczenie zostało zatwierdzone orzeczeniem (...) Komisji Lekarskiej w W. z 14 lutego 2014 roku. Od opartej na tym rozstrzygnięciu decyzji (...) w K. z dnia 27 lutego 2014 r. przyznającej powodowi jednorazowe odszkodowanie powód w 2014 r. odwołał się do sądu powszechnego, żądając ustalenia wyższego uszczerbku na zdrowiu. Sąd Rejonowy

dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie wyrokiem z dnia 8 grudnia 2015 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał M. M. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej z dnia 25 lipca 2009 r. w wysokości odpowiadającej dalszym 16% uszczerbku na zdrowiu, do łącznej wysokości 100%.

(dowód: skierowanie wraz ze sprawozdaniem z badania, k. 133 – 135; orzeczenie nr (...) w K. z 3 grudnia 2013 roku – k. 338-340, orzeczenie (...) nr (...) – k. 333-337; wyrok, k. 313; decyzja, k. 308 – 312)

Decyzją Ministra Obrony Narodowej z 28 stycznia 2015 roku nr (...) (...) przyznano M. M. status weterana poszkodowanego i przyznano dodatek weterana poszkodowanego w wysokości 80% podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego. Decyzją numer (...) (...) w K. przyznał M. M. jednorazowe odszkodowanie z tytułu 100% uszczerbku na zdrowiu w kwocie 12.112 zł odpowiadającej 16% uszczerbkowi na zdrowiu.

(dowód: decyzja MON z 28 stycznia 2015 roku nr (...) (...) k. 40-42)

Orzeczeniem (...) Komisji Lekarskiej w K. z 16 listopada 2015 roku u M. M. rozpoznano masywny ubytek mięśni obu ud z osłabieniem siły mięśniowej kończyny dolnej oraz bliznami pourazowymi, znacznego stopnia zniekształcenie goleni prawej z zachwianiem osi stawu kolanowego prawego w stronę koślawości, znacznego stopnia ubytkami tkanek miękkich będącymi wyrazem przebytych uszkodzeń eksplozywnych, zabiegów operacyjnych i rekonstrukcyjnych przeszczepami skóry własnej – upośledzające sprawność ruchową i sprawność ustroju, przewlekłą pourazową niestabilność boczną 1 st. stawu kolanowego prawego utrzymującą się po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego, więzadła pobocznego piszczelowego i strzałkowego z mierną utratą ruchomości zgięcia i rotacji tego stawu oraz chondromalacją stawu rzepkowo-udowego prawego - upośledzające sprawność ruchową, pourazowe ograniczenie ruchów zgięcia i rotacji w stawie kolanowym lewym z chondromalacją stawu rzepkowo-udowego lewego - upośledzające sprawność ruchową, znacznego stopnia ograniczenie ruchów w stawie skokowo-goleniowym prawym po przebyłym złamaniu kości piszczelowej prawej ze skostnieniem więzozrostu piszczelowo-strzałkowego, leczone operacyjnie - upośledzające sprawność ruchową, znacznego stopnia ograniczenie ruchów w stawie skokowo - goleniowym lewym po przebyłym złamaniu kostek goleni lewej, pourazowe zniekształcenie palców III, IV i V ręki lewej, ze znacznym ograniczeniem ruchów palca III w stawach międzypaliczkowych, leczone operacyjnie endoprotezopalstyką stawu międzypaliczkowego bliższego i osteotomią korekcyjną palca III z brakiem czynnego wyprostów w stawie międzypaliczkowym dalszym palca V - nieznacznie upośledzające zdolność chwytnej ręki, przewlekły pourazowy zespół bólowy odcinka lędźwiowo – krzyżowego kręgosłupa ze znacznym ograniczeniem jego ruchomości, po przebyłym kompresyjnym złamaniu trzonu kręgu LI, leczonym operacyjnie stabilizacją transpedikularną - upośledzający sprawność ustroju, wygojone złamanie kości piętowej lewej leczone zachowawczo, pourazowy zespół bólowy stopy lewej z powysiłkową progresją po przebyłym zwknięciu IV i V kości śródstopia lewego - nieznacznie upośledzający sprawność ruchową, organiczne zaburzenia charakteru po przebyłym urazie głowy, zaburzenia wentylacji typu mieszanego po przebyłym urazie termicznym. M. M. został uznany za zdolnego do zawodowej służby wojskowej z ograniczeniami na stanowisku służbowym i zwolniony z odbywania sprawdzianów sprawności fizycznej żołnierzy zawodowych

(dowód: orzeczenie nr (...) w K. z 16 listopada 2015 roku – k. 150-152)

W 2012 roku M. M. otrzymał w trakcie rehabilitacji przydział do służby na specjalnie dla niego utworzonym stanowisku kancelisty w 16 batalionie powietrzno-desantowym w K.. W 2014 roku skierowany został do Szkoły (...) w P., a po odbyciu szkolenia awansowany do stopnia kaprała. Od 14 grudnia 2015 roku M. M. został przeniesiony do służby w (...) (...) w K.. Jego uposażenie w chwili obecnej wynosi około 3800 zł. Praca nie sprawia mu satysfakcji, lecz wykonuje ją, ponieważ nie mógłby przebywać bezczynnie w domu.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

M. M. otrzymał 114.248 zł tytułem odszkodowania na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 roku o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku i chorób pozostających w związku ze służbą

wojskową, kwotę 100.000 zł tytułem odszkodowania na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej przez Ministerstwo Obrony Narodowej z (...) S.A., 13.800 zł tytułem świadczenia ubezpieczeniowego za okres pobytu w szpitalu, 6.500 zł tytułem zapomogi na podstawie decyzji Ministra Obrony Narodowej nr (...) z 14 lipca 2017 roku, 12.400 zł tytułem zapomogi na podstawie decyzji dowódcy 16 batalionu powietrzno-desantowego.

(dowód: decyzja (...) w (...)/(...)z 28 stycznia 2016 roku – k. 308-312, decyzja wypłaty odszkodowania z 17 marca 2014 roku – k. 316, decyzja wypłaty odszkodowania z 9 marca 2016 roku – k. 317, decyzja (...) w K. z 27 lutego 2014 roku – k. 318-320, decyzja Ministra Obrony Narodowej nr (...) z 16 listopada 2016 roku – k. 321-323, decyzja Ministra Obrony Narodowej nr (...) z 14 lipca 2017 roku – k. 324-326)

Decyzją Dyrektora Oddziału (...) (...) w K. M. M. przyznane zostało mieszkanie w O., które zostało następnie przez niego wykupione na własność. Obecnie M. M. zamieszkuje w domu jednorodzinym wraz z żoną, synem oraz ubezwłasnowolnioną matką, nad którą sprawuje opiekę.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

Poszkodowany do chwil obecnej nie odzyskał czucia w kostce lewej stopy oraz prawej nogi na odcinku od kostki do kolana skutkuje to uszkodzeniami tych miejsc wskutek uderzeń, których poszkodowany nie odczuwa. Bardzo dużą dolegliwością jest „odsłonięty nerw” na łydce, co skutkuje permanentnym uczuciem jakby „rażenia” prądem. Wszystkie kończyny poszkodowanego mają ograniczony zakres ruchów, nie jest możliwy szybki chód, bieg, wykluczone jest uprawianie jakichkolwiek sportów. Poszkodowany ma też powikłania uszkodzenia kręgosłupa w postaci czteromiejscowej przepukliny.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

M. M. wykazuje obecnie problemy z koncentracją, pamięcią, nadmierną nerwowość i kłótlivość. Doświadcza stanów lękowych oraz depresyjnych, w związku z którymi był już uprzednio hospitalizowany. Z tego względu przyjmuje okazjonalnie leki psychotropowe i antydepresyjne.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

W 2018 roku M. M. wziął udział w I. G. – w zawodach sportowych skierowanych do żołnierzy i weteranów wojennych rannych w misjach w kraju i poza granicami. Zawody odbyły się w S. w A.. Uczestniczył w zawodach strzelania z łuku, pływania, rzutem dyskiem, wyciskaniem sztangi na leżąco. Podczas lotu M. M. odczuwał znaczny dyskomfort w związku z puchnącymi nogami. Lot do A. odbył w towarzystwie żony i syna.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

M. M. po zakończeniu służby wojskowej chciał rozpocząć działalność gospodarczą w zakresie transportu międzynarodowego, jednakże zarzucił te plany w związku ze stanem zdrowia i niemożnością wielogodzinnego siedzenia za kierownicą samochodu ciężarowego.

(dowód: zeznanie świadka I. M. – k. 451-453, przesłuchanie powoda – k. 454-456)

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów: kopii protokołów, meldunków, dokumentacji medycznej, orzeczeń komisji lekarskich decyzji organów administracji wojskowej, orzeczeń sądu pracy i ubezpieczeń społecznych oraz postanowienia o umorzeniu śledztwa, a także dowodu z przesłuchania świadka – I. M. oraz dowodu z przesłuchania powoda w charakterze strony. Dopuszczone i przeprowadzone dowody z dokumentów zostały uznane przez Sąd za wiarygodne, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności lub prawdziwości treści w nich zawartych, a nadto tworzyły one spójny obraz stanu faktycznego.

W odniesieniu do świadka I. M. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania wiarygodności złożonych zeznań. Analogicznie Sąd ocenił zeznania powoda przesłuchiwanego w charakterze strony.

Sąd na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. oddalił wnioski dowodowe strony powodowej dotyczące dopuszczenia dowodu z opinii biegłych, a także dowodów z akt osobowych powoda oraz dowodu z wyliczeń, jakie miałyby poczynić strona pozwana na okoliczność potencjalnej wysokości uposażenia powoda, gdyby do wypadku z 25 lipca 2009 roku nie doszło. Sąd uznał, że na podstawie już przeprowadzonych dowodów istnieją przesłanki do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, a przeprowadzenie kolejnych dowodów przyczyniłoby się wyłącznie do powstania nieuzasadnionej zwłoki w prowadzonym postępowaniu bez jakiegokolwiek wpływu na treść zapadłego orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo podlegało oddaleniu ze względu na uzasadniony i skutecznie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia (art. 117 § 2 k.c.).

Ocena tego zarzutu odbywała się w ramach czasowych pomiędzy 25 lipca 2009 r., kiedy doszło do urazu powoda oraz 30 stycznia 2018 r., kiedy przedsięwzięta została czynność zdatna do przerwania biegu terminu przedawnienia. W tym okresie czasowym pozwany winien był wykazać, że zaistniały przesłanki przedawnienia, powód zaś, że bieg terminu przedawnienia przerwał.

Podstawą oceny zarzutu przedawnienia, zgodnie z podstawą zgłoszonego roszczenia, wynikającego z czynu niedozwolonego, był art. 442¹ § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem:

- § 1. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę;

- § 2. jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

- § 3. w razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Pierwszą kwestią wymagającą oceny w aspekcie zarzutu przedawnienia był moment dowiedzenia się przez powoda o szkodzie.

Jeżeli chodzi o szkody wyrządzone wskutek uszkodzenia ciała, to w orzecznictwie dominuje pogląd, że dowiedzenie się o szkodzie stanowi moment, w którym poszkodowany z miarodajnych i kompetentnych źródeł dowiedział się o istnieniu choroby i zdał sobie sprawę z jej ujemnych następstw oraz uszczerbku na zdrowiu, jaki powoduje, uzyskał zatem świadomość doznanej szkody. Wiedza poszkodowanego o szkodzie, w rozumieniu art. 442 § 1 k.c., musi być na tyle dokładna, by mógł on, wytaczając powództwo o jej naprawienie, sprostać ustawowemu wymaganiu zawartemu w art. 187 § 1 k.p.c., zgodnie z którym pozew powinien zawierać dokładne określenie żądania oraz przytoczenie uzasadniających je okoliczności faktycznych. Poszkodowany dochodząc w sposób odpowiedzialny odszkodowania nie może poprzestać na jakimkolwiek żądaniu, musi zatem dysponować na tyle szczegółowym rozeznaniem swojej choroby i jej skutków, by móc sformułować prawidłowo żądanie zasądzenia odszkodowania, zadośćuczynienia i renty, ze świadomością, jakie szkody żądania te obejmują (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 stycznia 2004 r., V CK 172/03). O "dowiedzeniu się o szkodzie" można mówić wtedy, gdy poszkodowany "zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody"; inaczej rzecz ujmując, gdy ma "świadomość doznanej szkody". Szkoda przyszła powstaje nie jednocześnie, lecz dopiero za jakiś czas po zdarzeniu powodującym powstanie szkody, jako jego konieczna konsekwencja. Dopóki tak rozumiane dowiedzenie się o szkodzie nie nastąpi, dopóty bieg przedawnienia w ogóle nie może się rozpocząć (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 października 2011 r., IV CSK 46/11). Analogicznie traktowana jest kwestia momentu dowiedzenia się o osobie zobowiązanej do

naprawienia szkody. Chodzi oczywiście nie o chwilę, w której poszkodowany uzyskał jakąkolwiek wiadomość na temat sprawy, lecz o chwilę uzyskania takich informacji, które - oceniając obiektywnie - pozwalają z wystarczającą dozą prawdopodobieństwa przypisać sprawstwo konkretnemu podmiotowi. Poszkodowany powinien przy tym zachować się w swoich sprawach w sposób zapobiegliwy i dolożyć starań o uzyskanie informacji istotnych z punktu widzenia przesłanek odpowiedzialności za doznaną szkodę (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 września 2009 r., IV CSK 43/09).

Uogólniając powyższe wywody trzyletni termin przedawnienia a *temporae scientiae*, również w odniesieniu do oczywistych, co do momentu powstania uszczerbków na zdrowiu, nie zawsze może być utożsamiany z momentem poniesienia samego uszczerbku. Moment dowiedzenia się o szkodzie, która przy szkodach na osobie w odniesieniu do jej majątkowych konsekwencji jest niekiedy ciężko uchwytana i nadająca się do określenia w chwili zajścia samego zdarzenia szkodzącego, wyznaczony jest przez świadomość poszkodowanego co do ogółu ograniczeń, jaki doznany uszczerbek wywołał w jego życiu, potrzeb których powstanie wywołał i szans, których utratę realizacji spowodował. Ustalenie wiedzy poszkodowanego o szkodzie i jej sprawie dla oznaczenia biegu terminu przedawnienia nie stanowi rekonstrukcji rzeczywistego stanu świadomości poszkodowanego, lecz przypisanie mu świadomości wystąpienia szkody/identyfikacji osoby sprawcy, opartego na obiektywnie sprawdzalnych okolicznościach, uwzględniających min. właściwości podmiotowe poszkodowanego, dostępną mu wiedzę o okolicznościach wyrządzenia szkody oraz zasady doświadczenia życiowego, w szczególności co do powiązania zaistniałej szkody z określonym czynem niedozwolonym (tak m.in. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 31 sierpnia 2017 r. VI ACa 893/16).

Roszczenia powoda dotyczyły zadośćuczynienia, odszkodowania za koszty leczenia, koszty opieki oraz utracone dochody a także renty z tytułu zwiększenia potrzeb życiowych i utraty widoków powodzenia na przyszłość. Ich powstanie było bezpośrednio związane z rozstrojem zdrowia, którego powód doznał wskutek wypadku z dnia 25 lipca 2009 r. Jakkolwiek trudno powodowi przypisać świadomość ogólnego zakresu szkód, jakich doznał już w chwili odzyskania przytomności w pierwszej fazie leczenia, to powstania tej świadomości niewątpliwie należy poszukiwać już w tym okresie. Powód jeszcze w trakcie leczenia szpitalnego otrzymał informację, że to w jakim zakresie odzyska sprawność wiadome będzie dopiero jak wstanie z łóżka. Znał już wtedy zakres swoich obrażeń. Wiedział, że nie będzie mógł już więcej skakać ze spadochronem, co wiązało się z zakończeniem służby polowej w jednostce powietrzno – desantowej. Zakres obrażeń został opisany w protokole powypadkowym nr (...), sporządzonym w dniu 17 sierpnia 2009 r., który powód otrzymał. W trakcie rehabilitacji, w 2012 r. zostało dlań utworzone nowe stanowisko pracy. W dniu 28 grudnia 2012 r. miało miejsce badanie ortopedyczne powoda, w którym rozpoznano 12 długotrwałych skutków wypadku z dnia 25 lipca 2009 r., zaś powód zgłaszał prowadzącemu je lekarzowi bóle kręgosłupa, obu goleni z powysiłkową progresją i ograniczeniem ruchomości stawów skokowo – goleniowych, zaburzenia czucia powierzchniowego na przednio – przyśrodkowej powierzchni goleni prawej, dolegliwości bólowe stopy lewej oraz palców ręki lewej. W stosunku do powoda (...) Komisja Lekarska w K. orzeczeniem Nr (...) z dnia 3 grudnia 2013 r. stwierdziła długotrwały uszczerbek na zdrowiu, wynikających z wymienionych w decyzji urazów, w wysokości 84%. Od orzeczenia tego powód odwołał się do (...) Komisji Lekarskiej w W., którą orzeczeniem z dnia 14 lutego 2014 r. utrzymała w mocy zaskarżone orzeczenie. Od opartej na tym rozstrzygnięciu decyzji (...) w K. z dnia 27 lutego 2014 r. przyznającej powodowi jednorazowe odszkodowanie powód odwołał się do sądu powszechnego, żądając ustalenia wyższego uszczerbku na zdrowiu. Wszystkie powyższe okoliczności wskazują, że powód już najpóźniej od grudnia 2012 r. zdawał sobie sprawę z pełni zdrowotnych następstw urazu z lipca 2009 r. a w konsekwencji również z zakresu krzywdy. Zdawał sobie również sprawę z ograniczeń, jakie dotknęły go wskutek urazu oraz z zakresu potrzeb powstałych w wyniku konieczności codziennego borykania się z długotrwałymi następstwami odniesionych ran. Najpóźniej w tym okresie powód powziął zatem wiedzę o szkodzie w rozumieniu art. 442⁽¹⁾ § 1 k.c.

Jeżeli chodzi o wiedzę M. M. o osobie zobowiązanej do jej naprawienia, to nasuwa się refleksja, że oczywisty dla powoda fakt doznania urazu w trakcie pełnienia służby wojskowej i wykonywania obowiązków wojskowych, łączył moment dowiedzenia się o szkodzie z momentem dowiedzenia się o pozwanym, jako podmiocie zobowiązanym do jej naprawienia. Moment dowiedzenia się o osobie zobowiązanej do naprawienia szkody, w sytuacji gdy odpowiedzialność z tego tytułu ponieść ma podmiot, który w ścisłym znaczeniu tego rozumienia nie dopuścił się

czynu niedozwolonego i działał zgodnie z prawem w ramach wykonywania władzy publicznej, należy w istocie utożsamić z momentem, w którym na podstawie pozostających w jego dyspozycji danych uszkodzony rozpoznawał powiązanie przyczynowo skutkowe pomiędzy wykonywaniem tej władzy a szkodą. Świadomość tego powiązania u powoda była w sprawie oczywista, stąd analizowane w tym miejscu dwa momenty można utożsamić czasowo. Kwestia natomiast wiedzy, że pozwany może, stosownie do zasady słuszności, ponieść odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wybuchem miny jest irrelewantna dla sprawy. Moment rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczeń z tytułu czynu niedozwolonego wyznacza wiedza o faktach, nie zaś wiedza o prawie, tj. o możliwym na gruncie polskiego systemu prawnego przypisaniu odpowiedzialności pozwanemu na zasadach słuszności. Treść prawa wyznacza podmiotowo – przedmiotowe ramy roszczeń, jego poznanie, zgodnie z zasadą powszechnej znajomości prawa, nie stanowi okoliczności doniosłej z punktu widzenia biegu terminu przedawnienia roszczenia.

Odrzucić natomiast należy koncepcję, jakoby brak możliwości ustalenia osoby osobiście odpowiedzialnej za podłożenie ładunku, tj. winnej spowodowania wybuchu i w konsekwencji obrażeń powoda, sprawiał, że nie mógł w stosunku do pozwanego upłynąć termin przedawnienia liczony a *temporae scientiae*. Pomijając szczególne relacje istniejące pomiędzy zachowaniem sprawcy zamachu a działaniem Skarbu Państwa, wymykające się w ocenie Sądu kwalifikacji w kategoriach współprzyczynienia, również alternatywnego i kumulatywnego, należy wskazać, że samodzielność odpowiedzialności każdego ze sprawców tej samej szkody (art. 441 § 1 k.c.), sprawia, że w stosunku do każdego z nich termin przedawnienia a *temporae scientiae* biegnie oddzielnie. Skoro zatem każdy ze współsprawców czynu będącego przestępstwem może powołać się na przedawnienie roszczenia w stosunku do niego, pomimo, że inny współsprawca nie został ustalony, w konsekwencji czego nie może w stosunku do niego rozpocząć biegu terminu przedawnienia, to nie sposób surowiej traktować wyjątkowej przecież odpowiedzialności Skarbu Państwa, ponoszonej na podstawie art. 417² k.c. Odpowiedzialności z tego tytułu nie można zaś traktować jako swego rodzaju subsydiarnej (gwarancyjnej) odpowiedzialności za skutki cudzych czynów.

W konsekwencji należało przyjąć, że trzyletni termin przedawnienia roszczenia powoda, określony na podstawie art. 442¹ § 1 k.c. upłynął w grudniu 2015 r.

W tym stanie rzeczy rozważeniu podlegało zastosowanie w sprawie art. 442¹ § 2 k.c. i możliwość przyjęcia dwudziestoletniego terminu przedawnienia. Powód argumentował w tym względzie, że termin ten stosuje się również w odniesieniu do osoby zobowiązanej do naprawienia szkody wyrządzonej cudzym czynem niedozwolonym, będącym zbrodnią lub występkiem. Taki był, zdaniem powoda, charakter odpowiedzialności pozwanego, który odpowiadał za skutki cudzej zbrodni lub występku.

Aksjologicznym założeniem odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417² k.c. jest teza, że szkoda ta powstała przez podejmowanie działań w interesie ogółu (np. obowiązkowe szczepienia ochronne, przypadkowe postrzelenie przechodnia w czasie pościgu policyjnego) albo gdy nie można jej było uniknąć, ponieważ ryzyko jej wystąpienia jest niekiedy wysokie (np. w czasie ćwiczeń wojskowych, czyszczenia broni przez funkcjonariuszy), w konsekwencji nie powinna zostać bez kompensacji. Możliwe jest, że kompensacja będzie zasadna nawet wówczas, gdy konkretne działanie podjęto w interesie jednostki (tak M. Wałazyńska, Komentarz do art. 417² k.c., system informacji prawnej LEX).

Odmienność zasady i założeń odpowiedzialności Skarbu Państwa opartej o treść art. 417² k.c. determinuje odmienne postrzeganie związku przyczynowo – skutkowego pomiędzy zdarzeniem szkodzącym a szkodą. Dla zasądzenia odszkodowania na podstawie art. 417² k.c. musi być zachowana tego rodzaju łączność przyczynowo-skutkowa pomiędzy zdarzeniem powodującym szkodę a szkodą, że bez określonego działania funkcjonariusza (choćby w pełni prawidłowego) nie doszłoby do powstania szkody w postaci uszkodzenia ciała czy rozstroju zdrowia (*condicio sine qua non*) (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 grudnia 2012 r., II CSK 239/12). Uzasadniona względami humanitarnymi odpowiedzialność na podstawie omawianego przepisu nie jest zależna od wykazania adekwatnego związku przyczynowego między działaniem (zaniechaniem) funkcjonariusza a szkodą. Za poglądem,

że mogłoby tu wystarczyć niekwalifikowane powiązanie kauzalne między tymi zdarzeniami opowiadano się już uprzednio wielokrotnie, zarówno w doktrynie prawa cywilnego jak i orzecznictwie (M. Safjan: Odpowiedzialność odszkodowawcza władzy publicznej, Warszawa 2004, s. 27, Z. Radwański: Zobowiązania - część ogólna, Warszawa 2003, s. 180; A. Śmieja: Związek przyczynowy..., s. 336; Z. Banaszczyk. w: K. Pietrzykowski: Kodeks cywilny (...), wyd. III, s. 1022-1023; wyrok Sądu Najwyższego z 4 marca 2008 r. IV CSK 453/07, OSN 2008, Nr 4, poz. 122). Można również w tym zakresie powołać się na cytowany już wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 r., gdzie podkreśla się, że "nietykowość czy sporadyczność następstw nie przekreśla adekwatności związku przyczynowego, normalność następstw nie jest bowiem pochodną ich typowości, ale raczej kwestią zdatności przyczyny do wywołania określonego rodzaju skutków.

Wnioski powyższe są aktualne przy jednym, istotnym dla sprawy założeniu, że istnieje takie zdarzenie, określane przez ustawę mianem zgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej, któremu ogólne powiązania kauzalne pozwalają przypisać prawnie relewantne skutki. Kategoria powiązania kauzalnego ma w omawianym zakresie, pomimo wyżej prezentowanego szczególnego sposobu jej rozumienia, zastosowanie, co oznacza, że odkodowując zakres i przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa nie można abstrahować od istnienia tego zdarzenia i traktować go jako przesłankę oderwaną od pozostałych elementów konstytuujących odpowiedzialność. W szczególności nie sposób pomijać tej przesłanki i kwalifikować w związku z tym art. 417² k.c. do modelu odpowiedzialności o charakterze gwarancyjnym. Przepis nie brzmi bowiem: „kto poniósł szkodę na osobie, temu Skarb Państwa winien ją naprawić, jeżeli przemawiają za tym zasady słuszości”. Oznacza to, że musi zaistnieć taki zespół zdarzeń, któremu można przypisać cechy wykonywania władzy publicznej i z którym związany jest swoiście skutek w postaci szkody. Prowadzi to do wniosku, że Skarb Państwa odpowiada za sui generis własny czyn, niezależnie od konkretnej, adekwatnej przyczyny szkody.

Odmienne, szersze postrzeganie powiązania kauzalnego pomiędzy przyczyną a skutkiem relewantnym prawnie nie oznacza, że odpowiedzialność Skarbu Państwa pochłania lub obejmuje inne przyczyny, które zgodnie z zasadą przyczynowości adekwatnej (art. 361 § 1 k.c.) legły u podstaw danej szkody. Tożsamość szkody nie implikuje identyczności przyczyn ją wywołujących lub zachowań stanowiących podstawę przypisania jej skutków podmiotowi odpowiedzialnemu. Odniesienie do odpowiedzialności Skarbu Państwa kategorii kauzalności generalnej nie może prowadzić do wniosku, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za każde zdarzenie, zaszłe w ramach sytuacji wytworzonej przyczyną generalną, którą ze skutkiem szkodzącym można powiązać adekwatnie. Odrębność kategorii kauzalnych należy uznawać za wyznacznik samodzielności samych odpowiedzialności. Powód nie może zatem twierdzić, że relewantna prawnie na gruncie odpowiedzialności Skarbu Państwa za zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej jest detonacja miny pod pojazdem, którym poruszał się powód. Takie zdarzenie nie wchodzi w zakres normy prawnej, z którą ustawa wiąże powstanie odpowiedzialności Skarbu Państwa, a którą jest zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Detonacja miny działaniem takim niewątpliwie nie była.

Odpowiedzialność opisana w art. 442¹ § 2 k.c. obejmuje również inne niż sprawca czynu zabronionego podmioty zobowiązane do naprawienia szkody, jeżeli ponoszą one odpowiedzialność za cudzy czyn, przy czym odpowiedzialność ta, co wynika z ustawowej podstawy odpowiedzialności za czyny niedozwolone, wynikać musi z normy ją statuującej. Powoływana przez powoda uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1967 r., III PZP 34/67 (OSNCP 1968, nr 6, poz. 94) nie zawiera argumentu na rzecz forsowanej przez niego tezy. Istotnie, w jej uzasadnieniu zawarto stwierdzenie, że dziesięcioletni termin przedawnienia odszkodowawczego dotyczy nie tylko sprawcy szkody, ale także osoby obowiązanej do naprawienia szkody wyrządzonej cudzym czynem niedozwolonym, który jest zbrodnią lub występkiem. Ten pogląd Sądu Najwyższego należy jednak prawidłowo odczytać. Wynika z niego tylko tyle, że dziesięcioletni termin przedawnienia odnosi się do roszczeń adresowanych do osoby, która nie będąc sprawcą zbrodni lub występku ponosi odpowiedzialność z tego tytułu jako za czyn cudzy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lutego 2003 r., V CKN 1664/00). Przepis art. 417² normy takiej nie zawiera, przewidując własną, nieuwarunkowaną działaniem innego podmiotu, odpowiedzialność Skarbu Państwa za zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej.

W konsekwencji podzielić należało konstatację z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 października 2018 r. (I ACa 415/18), zapadłego na kanwie analogicznej do rozpoznawanej sprawy, że w sytuacji

powoda nie można przyjąć, że Skarb Państwa jest odpowiedzialny za bojowników (...), bo byłaby to odpowiedzialność za cudzy czyn, czyli niewynikająca z przepisu art. 417² k.c. Przepis art. 417² k.c. konstruuje odmienną odpowiedzialność Skarbu Państwa, niezależną od działania jakiegokolwiek podmiotu i do tego taką, która musi wynikać z legalnego działania państwa. Jest to zatem w tym przypadku odpowiedzialność za wydanie rozkazu i jego realizację. Gdyby nie polecenie przełożonego powód nie znalazłby się w określonym czasie i miejscu i nie uległby wypadkowi. W ocenie Sądu Apelacyjnego odpowiedzialność ta jest nieco podobna do odpowiedzialności pracodawcy za wypadek przy pracy (sam Skarb Państwa traktuje to podobnie, choćby poprzez sporządzenie protokołu powypadkowego, tak jak czyni się to w sytuacji pracownika). Powyższe powoduje, że w zasadzie w sytuacji powoda są dwa terminy przedawnienia - 20-letni względem sprawcy, który wystrzelił raketę i którego nie ustalono w trakcie procesu karnego i 3-letni względem Skarbu Państwa za jego działanie, czyli wydanie rozkazu.

Konkludując należało przyjąć, że na podstawie art. 442¹ § 1 k.c. doszło do przedawnienia roszczenia o naprawienie przez Skarb Państwa szkody wyrządzonej zgodnym z prawem wykonywaniem władzy publicznej, powstałej w związku z najechaniem przez pojazd prowadzony przez powoda na minę w dniu 25 lipca 2009 r., a pozwany zasadnie podniósł ów zarzut.

Konstatacja powyższa nie prowadzi automatycznie do uwzględnienia powyższego zarzutu. Przyjąć bowiem należy możliwość nieuwzględnienia zgłoszonego przez dłużnika zarzutu przedawnienia w przypadku powołania się wierzyciela na nadużycie prawa podmiotowego przez dłużnika, także w odniesieniu do roszczeń, których podstawą jest delikt zobowiązanego. Jednocześnie utrwalone zostało zapatrywanie, że odstąpienie od odmowy przyznania ochrony w razie przedawnienia roszczenia, stanowi wyjątek od pożądanego w obrocie ustabilizowania stosunku prawnego w wyniku upływu czasu. Rozważając zgłoszone przez wierzyciela żądanie oceny zarzutu dłużnika przedawnienia roszczenia w kontekście klauzuli generalnej, do której należy regulacja art. 5 k.c., sąd powinien mieć na względzie, że ma ona charakter wyjątkowy, dotyczący sytuacji, gdy w inny sposób nie ma możliwości zabezpieczenia interesu zagrożonego wykonaniem prawa podmiotowego i wymagający ścisłego związku z całokształtem okoliczności sprawy. Zastosowanie jej możliwe jest w wyjątkowych wypadkach, przy rygorystycznej ocenie przyczyn podawanych przez wierzyciela, braniu także pod uwagę okoliczności leżących po stronie dłużnika, ewentualnie osoby trzeciej, charakteru uszczerbku wierzyciela oraz badania, czy działanie uprawnionego było zgodne z zasadami współzycia społecznego (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1993 r., III CZP 8/93, OSNCP 1993, Nr 9, poz. 153; z dnia 11 października 1996 r., III CZP 76/96, OSNC 1997, Nr 2, poz. 16; z dnia 17 lutego 2006, III CZP 94/05; pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 17 lutego 2006 r., III CZP 84/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 114; wyroki z dnia 10 marca 1993 r., z dnia 27 marca 2002 r, II CKN 604 z dnia 27 czerwca 2001 r., III CKN 604/00, OSNC 20G2Nr 3, poz. 32; z dnia 8 listopada 2002 r., III CKN 1115/00; z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 204/01; z dnia 7 listopada 2003 r., V CK 399/02, niepubl.16 listopada.2005 r., V CK349/05; z dnia 16 lutego 2006, V CK 380/05; z dnia 7 lutego 2007 r., III CSK 201/06; z dnia 25 lutego 2020 r., C CSK 242/09, OSNC 2010, Nr 11, poz. 147; z dnia 21 czerwca 2011 r., I CSK 601/10, niepubl.).

W orzecznictwie i literaturze przyjmuje się zgodnie, że istotą instytucji przedawnienia w prawie cywilnym jest dążenie do zapewnienia pewności obrotu i stabilizacji stosunków prawnych, ponieważ porządek publiczny nie akceptuje długotrwałej rozbieżności pomiędzy stanem faktycznym i prawnym. Przepisy regulujące przedawnienie mają charakter bezwzględnie obowiązujących, a zatem odmowa podzielenia zarzutu przedawnienia wymaga wykazania wyjątkowych powodów. Jednocześnie klauzula generalna niedopuszczalności czynienia ze swego prawa użytku sprzecznego z zasadami współzycia społecznego ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób prowadzący do skutków nieetycznych lub rozmiających się w sposób zasadniczy z celem danej regulacji prawnej. Jeśli więc uwzględnienie powództwa, zgodnego z literą prawa, powodowałoby skutki rażąco niesprawiedliwe i krzywdzące (*summum ius summa iniuria*), nie dające się zaakceptować z punktu widzenia norm moralnych i wartości powszechnie uznawanych w społeczeństwie, art. 5 k.c. zezwala na jego oddalenie. Klauzula generalna ujęta w art. 5 k.c. ma na celu zapobieganie stosowaniu prawa w sposób schematyczny, prowadzący do skutków niemoralnych lub rozmiających się z celem, dla którego dane prawo zostało ustanowione. Powołany przepis ma wprawdzie charakter wyjątkowy, niemniej przewidziana w nim możliwość odmowy udzielenia ochrony prawnej musi być uzasadniona istnieniem okoliczności

rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości, (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 roku, sygn. akt II CSK 640/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2015 roku, sygn. akt II CSK 555/14, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 roku, sygn. akt II CSK 831/14).

Należy jednak pamiętać, że istotą prawa cywilnego jest ochrona praw podmiotowych, tak więc odmowa udzielenia tej ochrony osobie, która korzysta z przysługującego jej prawa podmiotowego w sposób zgodny z jego treścią, może mieć miejsce zupełnie wyjątkowo i musi być uzasadniona istnieniem szczególnych okoliczności uzasadniających przyjęcie, że w określonym układzie stosunków uwzględnienie powództwa prowadziłyby do skutków szczególnie dotkliwych i nieakceptowanych. W odniesieniu do instytucji przedawnienia, ocena czy powołanie się na nie przez pozwanego narusza zasady współzycia społecznego, powinna być dokonywana z dużą ostrożnością, ponieważ podniesienie takiego zarzutu może być uznane za nadużycie prawa jedynie zupełnie wyjątkowo. Aby w danym przypadku można było przyjąć, że podniesienie zarzutu przedawnienia jest nie do pogodzenia z zasadami współzycia społecznego musi być w szczególności jasne, że bezczynność wierzyciela w dochodzeniu roszczeń była usprawiedliwiona wyjątkowymi okolicznościami (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 6 grudnia 2016 r., I ACa 19/15).

Samo roszczenie powoda oparte jest na podstawie prawnej stanowiącej wyjątek od ogólnych zasad odpowiedzialności cywilnej. Uzasadnia to dokonanie surowszej oceny opóźnienia w dochodzeniu tego roszczenia w aspekcie dopuszczalności powołania się na ów zarzut przez pozwanego z punktu widzenia zasad współzycia społecznego. Uzasadnione jest bowiem oczekiwanie, że dochodzący roszczeń w stosunku do podmiotu, który według reguł ogólnych nie jest za tę szkodę odpowiedzialny, w oparciu o zasadę słuszności podmiot dołoży należytej staranności w poszukiwaniu ochrony swych praw. Dopuszczenie do przedawnienia roszczenia z reguły świadczy o staranności nienależytej. Powód w sprawie nie powołał żadnych okoliczności, które wskazywałyby, że w terminie biegu przedawnienia napotkał przeszkody natury faktycznej w dochodzeniu roszczenia, które już tylko z przyczyn subiektywnych uzasadniałoby spóźnione w tym względzie powództwo. Termin opóźnienia, przy przyjęciu za moment rozpoczęcia biegu przedawnienia grudnia 2012 r. był znaczny, bo ponad 2 letni. Opóźnienie nie zostało wywołane przez pozwanego. Okoliczności te sprzeciwiają się uznaniu podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia za nadużycie prawa po stronie pozwanego.

Przy rozważaniach dotyczących omawianej kwestii nie sposób pominąć również skutków podniesienia zarzutu przedawnienia, którymi w sprawie było hipotetyczne pozbawienie powoda dochodzonych roszczeń. Zauważyć należy w tym względzie, że oddalenie powództwa nie sprawi, że powód znajdzie się będzie w wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej. W związku z uszczerbkiem na zdrowiu powód otrzymał z tytułu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, umowy ubezpieczenia oraz zapomóg około 240.000 zł. Skarb Państwa umożliwił mu nabycie mieszkania służbowego na preferencyjnych warunkach, kontynuowanie zatrudnienia w formie służby sztabowej, podniesienie kwalifikacji zawodowych w ramach szkoły podoficerskiej. Powód jest uprawniony do uzyskania niektórych świadczeń opieki zdrowotnej poza kolejnością i korzysta z tych uprawnień. Nie można zatem zarzucić pozwanemu, że pozostawił powoda samemu sobie z doznanym uszczerbkiem, że nie podjął wysiłków zmierzających do reintegracji powoda z własnym środowiskiem zawodowym, nie ułatwił podjęcia pracy na nowym stanowisku, nie objął opieką medyczną i psychologiczną. Oczywiście można uznać, jak uczynił powód, że pomoc ta okazała się niewystarczająca. Problem adekwatności systemu pomocy dla weterana poszkodowanego – żołnierza leży na pograniczu postulatów de lege ferenda oraz zasady słuszności, stanowiącej przesłankę roszczenia z art. 417² k.c. W rzeczywistości stanowi zatem istotę sporu w kwestii zasadności roszczenia. Nie może jednak równocześnie przemawiać za pominięciem zarzutu przedawnienia, który w sprawie okazał się zasadny i skutecznie podniesiony.

Z tych względów powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Powód przegrał proces, nie mógł zatem żądać zwrotu jego kosztów od pozwanego. Podstawa roszczenia, związana z faktem poniesienia przez powoda znacznego uszczerbku na zdrowiu podczas służby, w powiązaniu z oceną przesłanką roszczenia z art. 417² k.c. – zasadą słuszności, sprzeciwiały się natomiast obciążeniu powoda kosztami procesu na rzecz Skarbu Państwa.

Ze względu na powyższe motywy orzeczono jak w sentencji.